

PRENSA
FORNIA

10 SETEMBRE 1988 No. 77 - V ÈPOCA - ANY XXIX - REVISTA QUINZENAL

sumari

☆

* PORTADA

Tornarà el tren a Artà?

La foto contempla una hermosa panoràmica de la primera qrribada del tren a l'estació d'Artà. Era l'any 1921.

Editorial (plana 3)

Reportatge (planes 6 i 7).

☆

* VISITA SAHARAUI

El passat diumenge dia 4 ens visitaren 28 al.lots del Sàhara, acompanyats per 2 monitors.

(plana 10)

☆

* PASSAT FESTES

Resum dels actes celebrats per les festes patronals.

(plana 8)

* NOTÍCIES DE LA FIRA

(plana 5)

* HISTÒRIA DE LA FIRA

(plana 9)

* NOTICIARI

* XERRIM - XERRAM

* ESPORTS

* MÉS COL.LABORACIONS.

GEMECS I SOSPIRS (I)

La família de BELLPUIG s'alegra de tornar comptar entre els seus col.laboradors, després d'una temporada de silenci, el bon amic Gregori Mateu. Ens ha promès els seus pensaments d'una forma periòdica i constant. Esperam que aquests siguin pels nostres lectors com una bufada d'aire fresc i encoratjador enmig de l'angoixant tràfec de la vida. Gràcies anticipades per part de tots els nostres lectors.

* *Gemecs i sospirs que surten gairebé del delit de fer una societat millor i de que els homes cerquin de debò tot allò que faciliti el seu creixement i els dugui per camins de realització.*

* *La postmodernitat no cerca tan sols el canvi, sinó retrobar el regust d'allò que jamai pot perdre actualitat, així l'amor, la pau, la serenor, la felicitat, la cultura, la germanor i la trascendència.*

* *En pura i freda lògica econòmica sobren les masses de gent. Ja no són necessàries per la producció. Les computadores donen menys problemes, diuen els nous savis.*

* *La solució de la pobresa extrema del nostre món és fonamentalment política. Cal que la gent decideixi compartir amb els necessitats. Es fa precis una nova opinió pública i que els governants decideixin la solidaritat entre tots els pobles.*

* *L'ésser humà, té la capacitat i l'obligació de preveure els canvis. No pot viure mirant sempre el passat, ja que els canvis necessàriament vindran al damunt com una riuada i en cqs de no preveure, l'arrassarà.*

* *La natura és esplèndida i magnífica. Els homes no han de procurar solament que els més pobres tinguin el mínim necessari per viure, sinó que han de poder participar de la literatura, de la música, de l'art, de la creació, de la bellesa...*

* *Les universitats, els santuaris de la cultura, els hñomes de la paraula, els predicadors de la ciència tenen la responsabilitat d'investigar, de cercar noves formes de convivència, de millorar la qualitat de vida dels ciutadans. Però en cap cas poden destruir allò que dona sentit a l'existència, preguntant la foscor desagradable del no-res.*

* *Creure que som més del que som ens porta a desitjar, exigir i gastar més que allò que necessitam. L'orgull i l'ambició produeixen més pobresa.*

* *L'home provident està venturosament caducat. Cada persona, en la seva mesura, ha de ser el gestor de la seva pròpia existència. És molt millor facilitar l'aprenentatge que no ensenyar un caramull de veritats.*

* *L'Església ja no parla tant sovint del sisè manament,*

sinó que ara urgeix -encara que no agradi a molts- el compliment del cinquè refusant l'avortament, la violència, la fam, les guerres, el terrorisme, l'eutanàsia...

* *Es fa ben precis tenir molta de paciència (pau i ciència) per seguir endavant cada dia per viure i conviure. És una tasca important a dur a terme.*

* *De vegades pens que hi ha persones que cerquen mobles d'estil perquè elles estan mancades de la més elemental elegància.*

* *Crec que hi ha massa persones que cerquen nous camins i no els troben. No seria molt millor que els construïssin?*

* *El silenci no sempre és senyal de mort. Havia callat durant molts de mesos no perquè laombra de la terra hagi engolit el meu pensament, sinó perquè necessitava pensar per no dir bajanades.*

AVANCE OTOÑO-INVIERNO 88

ARAGON-LOURDES-ANDORRA del 2 al 8 oct.	42.600
VALLE DE ARAN-LOURDES y ANDORRA , del 8 al 12 oct.	31.500
GALICIA y ASTURIAS del 8 al 15 oct.	47.700
CANTABRIA y ASTURIAS del 12 al 16 oct.	33.900
GALICIA y PORTUGAL del 22 al 29 oct.	45.800
ZARAGOZA-MADRID y alrededores del 17 al 23 oct.	34.500
ANDALUCIA al completo del 6 al 15 de nov.	38.900

Estos precios incluyen: avión desde Palma, autocares durante todo el recorrido, hoteles turista en régimen de pensión completa, almuerzo en restaurantes, guía desde Palma y seguro de viajeros.

BEATIFICACION DE FRAY JUNIPERO ROMA : del 24 al 26 sep. Avión más estancia hotel.	47.500
ITALIA, visitando NIMES, NIZA, MILAN, VENECIA, FLORENCIA, ASIS, ROMA, PISA	78.500

del 19 al 28 sept. Incluye avión desde Palma, autocar, hoteles turista con baño, traslados a la basílica de San Pedro.

Para más información, consúltenos!
Tf. 58 55 15 y 56 43 00

058 T A G
 3 ROGV 28388 xelot
 1010X 28388 AGO 8 E
 058 T A G
 3 ROGV 28388 xelot
 1010X 28388 AGO 8 E

editorial

Tornarà el tren a Artà ?

Davant les informacions publicades recentment al Diari "Última Hora" sobre la possible tornada del tren a Artà, rehabilitant les estacions des de Sineu a la nostra, pensam que sempre seran poques les adhesions que es facin per tal d'aconseguir que el projecte es convertesqui en realitat.

BELLPUIG, des de sempre, ha estat la veu de protesta per la supressió del tren. Ja al juliol de 1977, a poques setmanes d'haver-se tallada la línia, el nostre editorial es titulava "Supresión del tren de Artà?" i afegia: "hace unas semanas que el tren que cubria la línea Inca-Artà ya no llega a nuestras estaciones". Les exposicions que feia l'empresa eren les deficientes condicions del tren i d'una serie d'accidents ocorreguts per tal motiu, però prometia reanudar el servei dins pocs mesos. Les protestes eren generals. Periòdics, revistes, Ajuntaments afectats, clero i altres estaments, criticaren a la Companyia. En Josep Melià, llavors Procurador en Corts, insistí a qualque ministre del govern.

A la portada de Bellpuig del desembre del mateix any, es tornava insistir en el tema. Feia mig any i el tren no tornava. Les queixes del transport per carretera es feien sentir per les incomoditats del trajecte. Els automotors del tren estaven aturats a Ciutat, i la desmoralització s'anava fent general.

Bellpuig insistia: "No volem que la supressió sia definitiva", però tot seguia igual.

Al desembre de 1978 Bellpuig publicava una editorial conjunta de la premsa forana de Mallorca, en la qual s'exposaven unes raons de molt de pes perquè la vinguda del tren fos a curt plaç. Parlava que s'havia potenciat la carretera i l'autopista, menyspreant el servei del tren. "No es tracta -deia- d'establir la prioritat d'un servei damunt l'altra, -la carretera- ni discutir la potenciació de la mateixa, sinó que una no ha d'implicar necessàriament la desaparició de l'altra. Es tracta de potenciar els transports col·lectius sobre els individuals, per l'encariment d'energia, la congestió del tràfec, etc. Mallorca va aconseguir a darreries de segle aquest medi futur de transport, no perquè ara i d'un cop el vegem suspès".

Al juny de 1979, Bellpuig tornà insistir en el tema del tren i al març de 1980 tornà fer sentir la seva veu de protesta a la portada, davant l'amenaça de cubrir altres vies deixant la d'Artà perquè no comptava amb 10.000 habitants i per tal motiu no era rentable en boca de FEVE. A l'octubre del 80, Bellpuig a primera plana, recordava el vaticini que va fer al principi del 77 anunciant que la supressió del tren potser fos definitiva. També fa menció especial del mal servei dels autocars Manacor i de les concessions que es feren a les empreses privades dels serveis per carretera, demostrant els forts interessos d'uns pocs contra les necessitats generals. Ja al 82, un col·laborador de Bellpuig explicava una vivència del que suposa per ell i per tothom la vinguda del tren a Artà. Era el 16 de juny del 21 quan arriba per primera vegada a Artà i es feren quatre dies de festa a tota la comarca. Després de 57 anys el tren deixa de venir.

Darrerament sembla es fa una forta campanya per veure de rehabilitar altra volta el trajecte Inca-Artà. "Última Hora" publica un ambiciós projecte i coordinà una entrevista dels batles de les poblacions afectades per veure de recolzar dit projecte, malgrat de moment només sia d'interès turistic. Seria potser la primera passa perquè tal volta dins pocs anys es pogués reanudar el trajecte Palma-Artà en línia regular. Tots hi guanyariem. Bellpuig recolza la idea i pensa que es el sentiment popular el que el tren torni a Artà.

REVISTA QUINZENAL
Nº 77 V EPOCA 10 SET.1988

REDACCIO
I ADMINISTRACIO:

C. Rafel Blanes, 10, 1º ARTA

Dipòsit legal: P.M. 57-1969.

IMPRIMEIX:

Gràfiques Llevant
Carrer Ciutat, 55. ARTA.

CONSELL DE REDACCIO: R. Umbert, C. Obrador, G. Bisquerra, B. Lliteras, J. Mayol, S. Massanet, A. Esteva, M. Santandreu, J.Mª Massanet, E. Piris, Mª Gelabert, J.L. Martín.

COL·LABORADORS: G. Bisquerra, C. Obrador, P. Xim, A. Genovart, R. Umbert, Pere, G. Mateu, P. Vaquer.

FOTOGRAFIA I DIBUIXOS: (Arxiu U.Hora), A. Esteva, M. Mestre i G. Bisquerra.

ADMINISTRACIO: G. Bisquerra, A. Esteva, C. Guerrero, Maria Gelabert, Mª Antònia Sureda.

notícies

INCENDIS

Altre vegada, Artà fou víctima dels incendis forestals que tant destrueixen els nostros boscos i el nostre entorn natural.

Aquest pic tocà el torn a les finques de Ca'n Canals on cremaren 65 hectàrees de càrritx i estepa baixa i de Son Fortè, on el foc s'inicià el dia 18 d'agost entre les 14'45 i 15'00 hores del capvespre a uns 20 metres de la carretera de La Colònia entre gatoves i pinotells.

Segons fonts oficials, les causes resten desconegudes.

L'extensió cremada fou de 15 hectàrees, entre les quals cremaren uns 2.800 pins, unes 252 alzines, 5 pins vers grossos i moltes arbores.

Durant l'incendi, un avió "Canadair" va efectuar contínues descàrregues, ajudant així a que el foc no assolís majors proporcions.

També varen intervenir dos camions grossos de bombers, dues tanquetes i un helicòpter. Actuaren també forces d'Icna, Guardia Civil, retén d'Artà, Manacor i Santa Margalida, a més de nombrosos voluntaris en-

tre els quals es trobava el batle, un regidor, tres membres de la Policia Municipal i dos guardes forestals.

El foc fou controlat a les 18'30 hores del mateix dia i extingit a les 17'30 del dia 19.

PRESENTACIO

La presentació que en Pep Gil va fer per les festes de Sant Salvador a la inauguració de l'exposició d'en Pep Forteza bé mereix un bon comentari tant pel valor de la mateixa com per la de l'artista en sí.

Tingué dues parts: la primera dedicada al curriculum d'en Pep Forteza, destacant el caire polifacètic de l'artista i també el creatiu, ja que des de petit es dedica a treballar dins el món de l'art. També destacà la personalitat d'en Pep, sempre disposat a mantenir la cultura del poble al nivell que calgui.

En l'altra part donà a conèixer les obres que presentava, unes ben logrades textures (racons del temps), mostra del que era l'arquitectura típica de les Balears, petits detalls de les nostres coses, reflexe del que eren els pobles a les illes, i que seria bo poguéssim conservar ja que constitueixen les nostres arrels.

Acabava demanant no sols a en Pep, sinó a tots els artistes artanencs, que no s'aturassin de lluitar per a la superació, per tal de que en parlar d'art, tant a Mallorca com a fora, es parli forçosament d'Artà.

NOU LLIBRE DE POEMES

Està a punt de veure el cel i el purgatori un nou llibre de poemes, gestat amb sang i esperma d'oli verjo, de tres forasters andromediants, qui responen per Jeroni Fito, Joan Mesquida i José María Fibla. Com a la Vinya del Senyor, hi cab tot. Des de callet a monestrell. Pressentim un deslliurament sense cesària. El títol no té pinyol: El novell literari neixerà amb el nom de "L'Incert coratge de les espurnes".

La comare, és un surenc galafarner, calleuma saig de mals d'altri.

El batiament es farà segons els cànons tradicionals, amb fortes mesures de diazeban i deanxit.

LLIBRE FILOSOFIC

El nostre particular amic, pintor universal, José María de Labra, recentment ha publicat un llibre d'altíssim contingut filosòfic. Es tracta d'una obra recomanable als amants de l'amor sense ombres, a la mística, així com també, pels qui gaudeixen escorcollant els laberints de la més pura filosofia nietzchiana.

El treball d'en Labra està exempt d'amaneraments embafosos. A pesar de l'a-

bundància de mots palíndroms, el lector mitjanament informat fruita de sa lectura. A més, és prologat per l'eximí escriptor Cristóbal Serra. Tota una fermança.

CANVI AL BAR DE LA TERCERA EDAT

Per motius de salut el matrimoni que regentava el bar de la 3ª edat, l'ha deixat. Els nous casineros són el matrimoni Miquel Jaume a) pistola i esposa, als que desitjam sort en la nova feina.

ART I VASES

Al carrer d'Antoni Blanes, 36 s'inaugura un nou establiment dedicat a emmarcació i exposició permanent de pintures, gravats, litografies, serigrafies, pósters, tapissos i una gran varietat en artesania, ceràmica i vidre, tot fet a mà.

Enhorabona als propietaris d'aquest nou local, inèdit a Artà.

NOVA TENDA

Al carrer de la Vinya i a la casa de Julio Infante, més conegut per "s'argentino" han obert una tenda de fotografia, on s'hi venen objectes i materials fotogràfics i també es cuiden dels revelats.

de la colònia

NECROLOGIQUES A. Genovart

El passat 30 de juliol moria inesperadament Llorenç Planisi Capó als 44 anys després de restar uns dies internat a la Residència Sanitària de Son Dureta. En Llorenç s'havia convertit en un personatge popular traïnant aigua amb el camió. Era, a més de molt conegut, persona de bon humor i servicial. Rebin els seus familiars el testimoni del nostre condol i ell la pau que sempre va desitjar.

A la matinada del 19 d'agost moria també l'amo en Gabriel Garau Flaquer a) Papió. En pau descansi. Aquesta és la sisena persona de la Colònia que mor enguany. Havien passat tres anys sense que es registrés ni una defunció al poble.

RETOLACIÓ DE CARRERS

En distintes ocasions hem comentat que la Colònia és com un esvortó d'Artà i que certes millores tarden anys en dur-se a terme. Una d'elles és la retolació de carrers amb la nostra llengua, cosa que a la vila d'Artà ja fa anys es va realitzar. D'acord que hi ha assumptes més importants que no aquest, així i tot creim que aquesta petita obra es podria fer. Una altra de més envergadura i que, prest o tard haurà d'emprendre l'Ajuntament, és la de la xarxa d'aigües tant les potables com les residuals; el nivell en que creix la Colònia i el fet d'estar ja amb un peu en el segle XXI són dues raons que urgeixen un plantejament immediat i seriós d'aquesta qüestió.

LES CADENES DE LA PLATJA

A principis del mes d'agost, a tots els accessos a la platja se clavaren unes barres metàl·liques en terra amb la intenció de posar-hi una cadena per tal de prohibir la circulació de vehicles i facilitar el pas als peatons. Les cadenes no s'instal·laren fins el dissabte dia 20 d'agost. El motiu no fou altre -segons les nostres informacions- que les dites cadenes les tenia un regidor tancades a ca seva i ell estava de vacances... Ja ho va dir es capellà Pere: "Qui anys viurà, moltes coses veurà". Per cert que el primer dia que es posaren les cadenes sorgí el primer problema: dos autocars quedaren una bona estona bloque-

jats perquè no podien girar a no ser devora la mar i tenien barrat l'accés. De totes maneres la idea és positiva i esperam tengui més aventatges que no inconvenients.

UN PAL ELÈCTRIC EN TERRA

Fa un parell de mesos una ventada de xaloc feu destrossa; entre altres coses tomà un pal amb fils d'alta tensió (al capdevall del carrer de Sant Joan davora la plaça del Club Nàutic). Els empleats de GESA repararen l'avaria i canviaren el pal deixant el vell amb els seus fils inútils en terra, i allà segueix Déu sap fins quan. No sé si GESA, els empleats de l'Ajuntament, els serveis de neteja o els veinats, són els que haurien de retirar aquest "mort", a no ser que se'l vulgui deixar intencionadament aquí on està fins que arribin les festes de Sant Antoni i tenir un element més per cremar.

FESTES DEL CENTRE CULTURAL

Un any més el Centre Cultural fou l'animador de les festes populars celebrades al bell mig del mes d'agost.

La tómbola, com de costum, fou un dels llocs més concorreguts i animats. Els ingressos obtinguts han estat a benefici de la Parròquia. Un èxit foren també els actes celebrats a la mar (carreres de natació, amollada de "patos", etc.) i a la platja (les cucanyes).

La presència de la veterana agrupació "Artà balla i canta" convocà la nit del 14 molta de gent a la plaça. Potser el mínim de participació es registrà al jinkama. Pel que fa al cinema s'ha de dir que la pel·lícula tal vegada no era la més adequada, encara que es veia bé i la megafonia funcionà. Per a l'actuació de l'Orfeó és una vertadera llàstima que no es pugui comptar amb un local apte per a tal tipus d'actes; l'església resulta massa petita i calorosa.

Tal volta la novetat d'enguany hagi estat l'exposició de maquetes -treballades en cartró i fusta- algunes d'elles ben aconseguides i molt conegudes: Sant Salvador, Castell de Bellver, Esplésia de la Colònia, entre tres.

Per Sa Fira...

EXPOSICIONS

* Amb motiu de la Fira de Setembre a la teulera de Ca'n Murtó hi haurà una mostra de ceràmiques a partir de les 10 del matí.

Es d'esperar que la gent es doni un passeig per darreta el camp de futbol i pugui admirar la mostra al mateix taller d'en Jeroni.

* També podrem admirar les pintures de Na Francesca Terrassa Quetglas a la seva sala d'exposicions del carrer Nou, 29 i, entre volta i volta a la Fira, contemplar el seu art.

* Ahir divendres es va inaugurar una exposició de pintures al Bar El Dorado a càrrec de Jesús Ballester.

* Avui, dissabte, a la boutique Vora Vora s'exposaran ventalls pintats per César Estrany.

MOSTRA DE "PONYS"

A la fira d'Artà es farà la primera mostra de ponys a Mallorca.

Uns entusiastes criadors d'Artà i Capdepera volen donar a conèixer aquests animals per la molta acceptació que hi ha com a cavalcadura infantil.

CAVALLS

Amb motiu de la Fira, l'hipòdrom de Son Catiu serà escenari d'unes grandioses carreres de cavalls, organitzades pel Club Hípic d'Artà.

Esperem que com sempre obtengui l'èxit desitjat.

CONCERT

Avui dissabte a les 9 del vespre, es celebrarà un concert per l'escola de violins local al saló d'actes del col·legi Sant Bonaventura.

Convé per altra banda recordar que l'Ajuntament ha concedit a l'esmentat Centre Cultural una subvenció de 250.000 ptes. que sempre són una ajuda per tirar endavant les moltes activitats que porta el Centre.

reportatge

TORNARÀ

Sembla que no és una utopia que el tren pugui tornar a Artà.

El periodista de "Ultima Hora", Fabio, informava el passat dia 11 d'agost sobre un projecte de rehabilitació de la línia que uneix les estacions de Sineu, Sant Joan, Petra, Manacor, Sant Llorenç, Son Carrió, Son Servera i Artà.

El Conseller de Turisme, Jaume Cladera, diu que el problema no són les despeses del traçat, sinó les que puguin esdevenir de l'explotació posterior.

L'estudi que s'ha fet pretén demostrar que inclús pot ésser rentable de moment i enfoccat de cap a una línia turística.

De dita informació de "Ultima Hora" recopilam i reproduïm les dades que l'estudi ha donat en xifres ben clares:

Les despeses per arreglar les vies són les següents:

Inca-Manacor	213.500.000
Manacor-Artà	202.340.000
Estacions	30.000.000
10 passos a nivell	70.000.000
2 trens	143.000.000
Total	658.840.000

Aquests trens serien de moment totalment turístics, circulant a una velocitat de 40/50 kms. hora. Un vagó estaria destinat a saló-bar i els altres 5 a passatgers, tots de fusta però amb gran confort, i aire acondicionat inclòs.

El personal, per dos serveis diaris, estaria compost per 6 jefes d'estació, 6 maquinistes, 6 assafates, 6 camarers i 10 persones per circulació i manteniment. Calculant un preu de 1.000 ptes. per persona i viatge, bastarien 106.000 passatgers-any per cobrir les despe-

Una de les darreres màquines a vapor que circulaven devers l'any 1955 per les nostres vies.

ses d'explotació, i si es conseguïen 212.000, calculant només 200 dies a l'any i a 1.000 ptes. per persona, ja seria rentable, i més si pensam que el tren de Sóller l'any passat transportà 800.000 passatgers.

Una vegada establert el trajecte Palma-Artà i les estacions en condicions, es podrien fer excursions més locals com podrien ser les visites turístiques als mercats de la comarca, ja que recollirien turistes de Cala Millor, Cala Bona, S'illot, Sa Coma i Cala Rajada.

L'arreglament de les estacions no suposaria tampoc una despesa molt grossa ja que, segons l'estudi, dona aquestes xifres:

La de Sineu ja està renovada i s'inaugurarà com a centre d'art.

La de Petra	5.000.000
La de Manacor	5.000.000
La de Sant Llorenç	3.000.000
La de Son Carrió	2.000.000
La de Son Servera	3.000.000
La d'Artà	7.000.000

Segons el periodista de "U.H." tant el Conseller Sr. Cladera com el de transports veuen amb bons ulls el projecte de posada en marxa del tren turístic i diuen que a curt termini es pot dur a terme. Això ho digueren a una reunió que, convocada per U.H., es celebrà a l'estació de Sineu.

BELLPUIG, sempre a la recerca de notícies, s'interessà per dit projecte i anà a demanar l'opinió del nostre batle Miquel Pastor perquè ens informàs del que hi havia de ver en tot això.

El batle ens informà que el dia 19 d'agost va assistir a una reunió de batles a l'estació de Sineu, la qual va ser una presa de contacte i va servir de convocatòria per una altra reunió al setembre a la que convidarien el conseller de transports i la direcció de FEVE. El mateix Miquel Pastor serà el coordinador de la plataforma.

Un dels darrers automotors que arriba- ren a Artà.

reportatge

G. Bisquerra

EL TREN A ARTÀ ?

Dues panoràmiques actuals de la nostra estació. La seva adequació costaria uns 7 milions de pessetes.*

■ TANT EL CONSELLER DE TURISME SR. CLADERA COM EL DE TRANSPORTS SR. TUR, VEUEN AMB OPTIMISME EL PROJECTE.

Així que sembla que la cosa va en sèrio aquesta vegada i que els 13 anys d'interrupció haguda en la línia Inca-Artà potser acabin amb l'enllaçament altra volta dins poc temps, malgrat només sia en pla turístic. Això pot fer que a llarg termini es pugui tornar posar en marxa la línia regular entre Palma i Artà i descongestionar la carretera que avui per avui i en les condicions en què es troba seria una bona solució pels sofrits passatgers que han de passar les mil peripècies per anar a la capital.

Esperem, per tant, que es pugui dur a terme i sia prest una realitat aquest projecte que de segur seria una mesura que tots els artanencs acollirien amb molta il·lusió. Qui no recorda encara aquelles arribades del tren amb les "bufades" de la màquina de vapor, les pitades des de Son Catiu anunciant l'arribada i demanant l'entrada a l'estació? Llàstima de la venuda de part de les dependències i terrenys ja que teníem una de les estacions més belles de la nostra illa, però ens conformaríem bé que arribàs un dia el tren al final de trajecte que és l'estació d'Artà.

I que ho véssim.

Panoràmica del pas a nivell del "cemen-teri", el qual seria automatitzat.

passat festes

G. Bisquerra

Idò sí, això reprèn com la gota de l'oli. Enguany les festes de Sant Salvador foren un èxit de participació i de joia, guanyant en molts d'aspectes a les d'antany.

Començaren el 30 de juliol per acabar el 7 d'agost i ens mantingueren en peu de guerra durant tota la setmana, deixant uns regusts de boca que feia temps no havia succeït. Donarem, per tant, una repassada als actes que al nostre judici foren els més destacats, i que pensam constituiren els focus de la festa.

Sense voler restar importància a cap acte dels celebrats, pensam que n'hi hagué que foren novetat i poden servir de precedent per altres anys, i que són els tres primers vespres de la setmana.

Aquests tres vespres, al magnífic escenari de Na Batlessa, es celebraren sessions de cine per petits i grans, essent insuficients els seients que hi ha per donar cabuda als molts espectadors, desitjosos de poder veure cine gratis tres dies seguits.

Malgrat n'hi hagué que pensaren que en Tòfol del Dorado pensàs pel seu negoci, el cert és que l'organització dels tres vespres de trui enfront del bar fou d'un èxit sense precedents. En sap i s'acaba. La Jinkama del dilluns va ser seguida i a més participada per molta gent, jove i no tant jove, que en 14 grups de 10, formaren aquest entretingut joc, alçant el poble. Tot foren corregudes, telefonades, cerca d'objectes, llegir revistes i diaris per contestar amb encert les tres proves que els organitzadors havien proposat. Al final guanyà el grup compost per dones que reberen el trofeu.

El dimarts, el concurs de menjar síndria tampoc desmeresqué. Molta gent curiosa contemplà com el gua-

nyador (un jove gabellell) s'empassolà la friolera de 4'400 ks. de síndria (nets). El segon en Sebastià Maia, amb 3'800 i amb 3'200 en Pep Lloveta. Tot un rècord.

El dimecres es celebrà el maratón. Foren 150 els participants que recorregueren els 3'700 kms. amb 12'6 minuts el primer que fou un professional de fora poble i que feu treure la llengua a quasi tots els altres participants, poc aquests a aquests trots. Així mateix hem d'anotar que el primer dels locals fou en Nadal Capó (fill d'en Nadal Capó Palou) que arribà un minut després. El trofeu de les femines també fou guanyat per una senyoreta de fora.

Aquest és el grup guanyador de la Jinkama de festes, malgrat les males llengües comenten que hi hagué "longu".

No cal dir que el trui d'aquests tres vespres s'allargà fins a altes hores de la nit, celebrat per molts amb xampany.

Dels altres actes, i per a destacar, diguem que el dissabte, dia de Sant Salvador, a la nit, la gent no cabia ni a dins la plaça ni pels voltants. Mils de persones, d'Artà i de fora, assistiren a la festa donant voltes a la plaça, a la tómbola, a les exposicions i a les "taulettes" dels cafès, refrescant-se de la molta calor del dia. Pensam, i es sentia de boca de molts, que enguany el dia de Sant Salvador no tingué precedent en quant a gent assistent a festa. A la verbenes, ja sia pel dia que era o també potser

per l'orquestra Manhatam, la plaça estava de gom en gom. La gent madura i la jove ballà la fesomia tot el temps que dita orquestra va tocar, fent que al final tots poguessin tòrcer la roba de la suor agafada. Al bar de dins la plaça acabaren el xampany i la gent hagué de sortir als cafès a cercar-ne per acabar de celebrar la vetlada, que s'allargà fins passades les cinc de la matinalda.

Però no tothom cerca el trui de les festes per disfrutar d'elles. Així que anomenarem, anc que sia més breument, altres actes que completaren els que hem esmentats. Es veu que la gent madura disfruta de les "comèdies" d'en Xesc

es pogueren contemplar. Tampoc faltaren les amollades de coloms de Montuiri i els focs artificials del dissabte de la festa major. Tancà el cicle d'actes l'actuació del grup "Esclafits i Castanyetes" i el ball obert a la plaça fins passada mitjanit.

No podem passar per alt tampoc els oficis religiosos que enguany també podem dir que foren multitudinaris. Presidits per en Tomeu Català, de bon record per a tots els artanencs, i que afegim que tal era tal és, i amb això queda dit tot, la gran humanitat d'aquest bon sacerdot que va conviure un gratat d'anys entre noltros.

També volem esmentar, i sense ànim de desmerèixer els demés, l'èxit obtingut pel novell artista en Pep Forteza, que encandilà la gent amb l'exposició de les seves obres a Na Batlessa.

Així mateix no tot poden ésser "enhoresbones". Sempre hi ha coses negatives i que, malgrat no sia molt agradable recordar-les, ho volem fer perquè siguin rectificades de cara als anys venidors.

Al dir de molta gent (pot ser la més madura, però tot s'ha de respectar) els jocs dels vespres començaren una hora tard, ja que per a la recerca de coses s'hagué de molestar un sector de gent que ja dormia. L'enllumenat de Sant Salvador, al moment de passar el "marató", s'apagà, deixant a les fosques tots els participants i controls. Les banderes de l'Ajuntament semblaven la negació del que representen: velles, esqueixades, pareixien més dos pelleringsos que la representació de la nostra identitat. A les verbenes hi entra una certa gent que més valdria estàs a caseva o refrescant-se al cafè. Ens diran que això no es pot evitar.

(Segueix a la p.10)

la nostra història

"BREU" HISTÒRIA DE SA FIRA

En el corresponent llibre d'actes de l'Ajuntament d'Artà de sis de desembre de 1951, es pot llegir el següent: "Manifiesta el Sr. Presidente que tomando pie en el cambio de impresiones que han tenido con todos los componentes del Consistorio, sobre la creación de un mercado-ferial anual, iniciativa que fué recibida con verdadero entusiasmo por todos ellos, ha dirigido un oficio a la Delegación Sindical Local, para que, una vez pulsada la opinión de la Hermandad de Labradores y Ganaderos sobre el juicio que les merece el indicado proyecto, así como la fecha que para la celebración de dicho mercado considere más indicada, en el supuesto de merecer su aprobación, a cuyo escrito ha contestado la Delegación Sindical en el que dice que, consultados los Vocales y el Jefe de dicha Hermandad, prestan también su aprobación al proyecto de la Feria, proponiendo para su celebración la primera quincena de Junio.

El Secretario da lectura a la legislación vigente que regula la creación de estos mercados, y una vez impuestos de la misma, tras larga deliberación sobre cual pueda resultar la fecha més conveniente, por unanimidad se acuerda fijarla para el tercer domingo del mes de Junio y, en consecuencia, que por el Sr. Presidente, se eleve la procedente instancia al Gobernador Civil y Ministerio de Gobernación, señalando como punto para su celebración el tramo comprendido entre la Avenida del Generalísimo, General Aranda de la Avenida Costa y Llobera.

Cinco plenos después, se anula tal ubicación para situarla en la Plaza del Conquistador. (De ninguna manera Plaza Conquistador)".

Ara puntualitzem uns detalls. El batlle-president era en Joan Amorós "Sopa". Qui per cert entrà de batlle el dia quatrè d'octubre de 1951, diada de Sant Francesc, suplint el benivolgut D. Joan Sard Pujades.

En Sopa, recent assegut a la cadira, saludà al Consistori diguent: "Ara entra un franciscà de fet i jornada". (Per les dones cossioles-tes direm que tal dia de Sant Francesc és l'apropiat per sembrar les Fartèries).

El Municipi d'en Sopa l'integraven Pere Cursach (Canai), Nadal Xamena, Miquel Massanet (Taet), Miquel Artigues (de So Na Sopa), Juan Lliteses (de Sa Canova), Sebastià Massanet (Sol), Francesc Pasqual (Monjo), Joan Carrió (dets Olors), i Joan Sard (Terres). Sols hi havien nou regidors perquè l'Ajuntament es componia de tres terços, el familiar, el sindical i el de governació.

Com més amunt hem dit, la creació de Sa Fira necessitava el recolzament de la Germandat de Llauradors i Ramaders. En aquelles saons era el President-Capitost l'Amo en Miquel de So Na Sopa, el qual, amb el suport dels seus vocals, daren el vist i plau a la iniciativa d'en Sopa.

En quant al tercer diumenge de juny, diguem que no fou possible ja que coincidia amb altres fires. Per tal motiu fou traslladada al segon diumenge de setembre i, des de llavors, sempre és estada la data inamovible. Per entendre'ns, la primera Fira cabé el segon diumenge de setembre del 1952.

La Fira nasqué de les necessitats pròpies d'un poble eminentment agrícola. En Sopa feu un repàs a la gran producció de bestiar de carn i cabestre i vegé els avantatges que suposaria crear una fira local a semblança de la de Sineu.

En Joan Melià enlestí un expedient als organismes escaients, explicant-los amb pèls i senyals els motius, i Madrid, davant l'abrumadora tesi del secretari, digué amén, i tord dins els filats.

Per cert, la primera fou un èxit inesperat. Els pagesos dugueren bestiar a voler. L'amo en Llorenç Sua fermà 40 bústies a la façana del que avui és el Club de la Tercera Edat. Ompli el sarró.

L'amo en Joan de Carrossa, pare de l'incommensurable Josep, arremolinà enfront de la posada de Sa Resclò, 45 porcells de llet fent net amb una ullada.

La sogra d'en Magí Sua, Madò Setcentes, comparagué amb verdures de collita seva escurant les caixes abans de migdia.

Utilitatges de maquinària només hi havien cabriols i similars, fabricats per artesans com en Pedro Tiu, Pau Escolà, Pep Gusti, Guillem Creu Vella, Joan Mangol, etc.

En resum: Aquell minyó del 52, embrionat pen Sopa, i suportat pel Municipi amb la Germandat de Llauradors, ara mateix, és un bergant adult amb personalitat i salut que cada any es presenta immune a qualsevol entrebanc.

Si l'any qui vé Déu ens dona força i humor (aquest es disol a la vela) mirarem d'esbrinar, amb més profunditat, el món humà de les persones que aportaren el material indispensable dels productes a vendre i comprar.

L'espai comanda i no podem incloure res més.

reportatge

Visita dels nins saharauis i campanya en favor del Sàhara.

Com estava previst i anunciat, el passat diumenge, dia 4 de setembre, un poc abans de l'hora prevista que era les 11 del matí arribaren els 28 al·lots amb els seus monitors a la plaça nova. I arribaren, segons ens han informat, amb molta d'ill·lusió ja que sembla que els visitants de l'any passat, havien fet córrer la veu de què, sense desmereïxer les altres visites, Artà era el plat fort. Bé, idò, aquí es trobaren amb una bona acollida i, com l'any passat foren rebuts pels organitzadors i un bon grapat de gent. Na Francesca Piris, en nom del Batle, els donà la benvinguda; "Esclafits i Castanyetes" actuà per ells a la plaça i més tard després del dinar; també ballaren els Cavallets. I, a més, hi hagué jocs a rompre. Una cosa que admirà el qui escriu aquesta petita crònica fou la facilitat de relació d'aquests infants amb els nostres d'Artà. Estampa curiosa i simpàtica.

Després dels jocs i abans de dinar foren obsequiats a Ca'n Miquel Fuster i després es dirigiren al Claustre del Convent on participaren, juntament amb tots els qui huven col·laborat, d'un suculent i variat bufet que feu les delícies dels més de 200 comensals.

Després pujaren a Sant Salvador on varen intentar aprendre el nostre art de la llitra. Més tard visitaren les coves d'Artà.

Ens consta que se n'anaren tots contents i, suposam, que faran una bona propaganda als seus amiguets del desert de l'acollida rebuda a Artà.

Per altra banda, la campanya que es va fer a favor del Sàhara ha donat aquests resultats a la nostra comarca i al nostre poble:

ARTA I COLONIA DE SANT PERE

Llaunes de sardines	426
Litres d'oli d'oliva	203
Paquet de roba	1
Pessetes	29.500

SON SERVERA

Llaunes de sardines	361
Litres d'oli d'oliva	334
Llaunes de tonyina	25

CALA RATJADA I CADEPERA

Llaunes de sardines	300
Litres d'oli d'oliva	173
Llaunes grans de sardines	7
Paquets de sopa	3
Caixes de foigras	18
Paquets de roba	3
Pessetes	4.500

RECAPTACIÓ TOTAL DE LA COMARCA

Llaunes de sardina	1.130
Litres d'oli d'oliva	710
Llaunes grans de sardina	7
Paquets de sopa	3
Caixes de foigras	18
Paquets de roba	4
Pessetes	34.000

En nom de tots els organitzadors que no hi caben de contents, moltes gràcies a tots els qui han participat en la campanya i en la visita dels nins al nostre poble.

Recepció dels Saharauis pel tinent de batle Srta. Piris.

PASSAT FESTES

(Ve de la p.8)

Pot ser, però creim que si pagassin, moltes d'elles s'ho pensarien dues vegades. Del pas que anam, potser que molts anys no poguem passar per la "carretera" on hi ha els cafès. Es ver que són uns dies de festa que tothom vol seure a la fresca. Però és que es passen posant tauletetes fins a l'altra acera i per passar els peatons han de tirar empentes. Les pintades per assenyalar el marató serà l'any qui vé i encara embrutaran el pis de molts de carrers i de Sant Salvador. Es poden pensar altres maneres d'assenyalament per altres ocasions. I la darrera, si és possible, fer que els cantants baratos de les verbenes tinguin els altaveus més fluixos o tal volta cantin sense micros. Al·manco la gent podria xerrar sense haver-se d'escanyar.

Fet aquest incís que, encara que negatiu, pot servir per donar més caràcter i seriositat a les nostres festes patronals, volem acabar aquest "passat festes" amb una enhorabona a tothom, tant als organitzadors com a tots els qui participen. Anys passats es sentien frases com aquestes: "Les festes de Sant Salvador van decaiguent" o "ja no són com les de primer". Per tant, pens que enguany s'ha donat una bona passa per tornar ressuscitar la participació, que sens dubte és el que fa que la gent s'ho passi bé, amb alegria i joia, que és el que han de ser les festes del poble.

Enhorabona, Artà, i per molts d'anys.

esports

Començament amb bon peu

PREFERENT

ARTA 3 SON SARDINA 1
LA VICTÒRIA 5 ARTA 2
Comentari

Enguany ha començat la lliga de preferent prest i amb bon peu per l'equip artanenc.

Així al primer partit l'equip d'Artà a les ordres d'en Jaume Mascaró, sortí al camp amb ganes de guanyar el partit i ho va lograr malgrat els costà encetar els gols. Durant els primers 45 minuts les ocasions de gol es succeïren a la porteria del Son Sardina, rival de torn, però la mala sort i el bon quefer del seu porter, aconseguiren que s'anàs al descans amb l'empat inicial.

A la segona part, un rebot desgraciat d'un defensa del Son Sardina propicià el primer gol local afçant la mo-

ral dels locals ja un poc cansats, arribant al 3-0, resultat que tranquilitzava als molts espectadors que es donaren cita a Ses Pesqueres.

El Son Sardina als darrers minuts del partit va fer el seu gol amb un contraatac, i poc més feren per dur-se'n res positiu.

Referent al darrer número de Bellpuig el C.D. ARTA militava encara a 1ª regional i els fitxatges brillaven per la seva absència. Després es va fer una remodelació de la Preferent i l'Artà hi quedà inclòs. Per tant, la directiva hagué de fer l'espèi i reforçar la plantilla. Per tant, aquests són els nous elements que enguany defensaran els colors artanencs:

Del Balears: Sierra, Abe-

lardo i Mariano.

Del Badia: Marcelino i Domenge.

Del Cardassar: Nieto.

De l'Escolar: Suárez.

Pensem que una vegada acoplats juntament amb els locals, pot ser tinguem un equip idoni per guanyar a Ses Pesqueres i quedar en una posició privilegiada a la classificació final.

El passat diumenge, dins el camp de La Victòria es va aguantar bastant bé fins als darrers vint minuts. Després tot va ser un desfer calça. El resultat ho diu ben a les clares. Caldrà preguntar-se on va residir la clau d'aquesta baixada.

BÀSQUET

BÀSQUET SENIOR FEMENI

Ja ha començat l'activitat per a les jugadores artanencques. I precisament va ésser a les Festes de Sant Salvador, quan es va jugar el primer partit de la temporada. L'equip rival va ésser el Sant Llorenç des Cardassar. A la fi del partit es va arribar amb la victòria artanenca de 54 a 23. Les llorencines no varen donar en cap moment sensació d'equip.

I una setmana després es va repetir el partit, però aquesta vegada a Sant Llorenç, amb motiu de les seves festes. Allà el resultat també ens va ésser favorable: 42 a 54. D'aquesta manera es va guanyar el segon torneig consecutiu que es disputa aquesta temporada.

Més endavant ja els informarem de certs canvis que s'han produït en relació a l'any passat.

Ara vull recordar-vos que el diumenge de Fira es juga un partit corresponent al Segon Torneig de Sa Fira d'Artà, que enfrontarà les jugadores artanencques amb les de Sta. Maria. El partit comença a les onze i mitja del matí. Esperam la vostra assistència.

BÀSQUET SENIOR MASCULI

I si ha començat l'activitat per a les dones també ho ha fet per als homes. Aquest any es pensa fer un equip federat i, si hi ha gent suficient, un altre de penyes.

També es va participar al Torneig de Sant Llorenç, guanyant el partit davant els llorencins per una diferència de quatre punts.

I fa quinze dies es va participar al Torneig de Cala Ratjada jugant un partit davant l'Escolar. Es va guanyar per un punt de diferència. I d'un punt també es

va guanyar diumenge passat al mateix Escolar, amb partit disputat al Poliesportiu de Na Caragol.

De moment, tres partits guanyats per la mínima és el balanç de la pre-temporada.

Es d'esperar que avui disabte es jugui un partit amb motiu de Sa Fira davant el Son Servera. L'hora del partit probablement sigui a les vuit, encara que no és del tot segur. Esperem que es sumi la quarta victòria.

...XERRIM XERRAM...

JA HI TORNAM ESSER. Això de no poder aturar el temps és un fandango. Pareixia que mai havien d'arribar les festes i ara ja pensam en les properes. I què tal, com vos hi digué per Sant Salvador? Suposam que enguany no tendran queixes de participació els organitzadors. Ara bé: Renou, el que es diu renou (o soroll, D. Pompeu?), n'hi va haver per abastir la Comunitat Europea. La Plaça Nova i confrontants eren l'Infern traslladat a aquells indrets. En voleu de vats i fils elèctrics i puntades de peu per la panxa del bombo. Si tal cosa és música, nosaltres som en Bernstein.

I DE LA CARRETERA QUE EN DIREM? Ben igual que caminar pel carreró de Sos Monjos. Entre cadires, taules, casetons de fira i cotxets d'al·lotets amb el corresponent passatger, no se'n treia fum ni boira. Es palès que el "maremagnum" de l'any entrant, s'incrementi amb l'afegit dels cotxes a parcats pels qui viven "extraradio". Gent fa gent i els muls pollines.

QUE NO PENSAM FIRAR? Àia idò, donetes. A munyir l'espòs s'ha dit. Comprau molt. Tot sia per major glòria de la butxada dels comerciants de forania, per els quals Artà és la Meca i el "Wall Street" de Nova York. Ja que això ho fareu, creim oportú dar-vos uns quants consells per firar com pertoca. Mirau: Està permès canviar espadnyes noves per xoquins retuts i deixar-los tirats per terra. També podeu escopir fleumes de melmelada nasal, tirar llosques, preservatius, llaunes de tonyina i de refrescs, peladures de pomes, peres, meló, síndria, melicots, plàtans, pinyols de préssecs, rapes de raïm, de taronja, tomàtigó, caps de cartó, fulles de col, enciam, peix mig pudent, ossos de carn, escapulons de cuixot, formatge, mortadela, xorís, salxitxes, salxitxó, deixalles de cebes, patates, pebres, albergínies, porros, flors, ramells, plomes i plometxos d'aviram, així com "es paquete" de qualque infantó qui no ha menester ningun certificat sanitari per amollar-li.

TINGUEU, PER ENDAVANT la salutació suadença de la Brigada Municipal, qui, granera en mà, i desodorant de zotal, les desitja una bona fira amb l'anagrama oficial del Collectiu Escombraire de la Província de Na Pericona: "PER UNA FIRA MÉS BRUTA".

UNA CUROLLA FINAL. Quants i quantes n'hi ha que presumeixen de caminar tant com un ase traginer i els dies de funeral no poren arribar a la Parròquia a peu? Dins aquest poble nostre, ben aviat les gallines pondran ous quadrats.

endevinetes d'En Pere Xim

Solució al darrer número:
Es moniato

Una epidèmia desconeguda a dins Mallorca entrà, sense tranc ni mesura les parres mos arrassà. Quedaren fora cap fulla. Si la ciència no ho atura, mai més raïm se menjarà.

RECEPTA CULINÀRIA 'del xeff fogo'

Vatúa el mono quin frit me pasó en la Colònia, just el de Madò Betònia quan morí el seu marit. Éranse quatre xibius, que tirando de galena combatían la serena igualet quel viudo Rius. Trátanse d'un magnate, un físico electrónico, un maestro económico i el rey del disparate. Heus aquí de repent, aparecer mister xampán armando un real tarantán, en aquella rara gent. Miquel el descorchador, quan iban las tres botellas, mandó un tap a las estrellas con turbo retropulsor. El tapón viajero, está en otro planeta. Yo, tirado en la cuneta, como vulgar ratero. No tornaré a beber, mientras me dure la vida, agarróme tal pipida qu'n homo dejé de ser. En el regreso de nit, veía de fit a fit lo que tan sols era uno, de manjare ben dijuno de xampán redefarsit.

ecos ecos

AGOSTO

NACIMIENTOS

Día 1.- **Helena-Myrta Uho.** Hija de Rolf-Kart y Verena Rutl. Molí de d'Alt.

Día 9.- **M^o Antonia Bernad Ferragut.** y **Josep-Joan Bernad Ferragut.** Hijos de Rafael y Francisca. Bonaire, 9.

Día 20.- **Caridad Cortés Serrano y Dayvis Cortés Serrano.** Hijos de Bernardo y Francisca. Costa y Llobera, 54.

Día 28.- **M^o del Mar Bravo Estevo.** Hija de Manuel y María. Ciutat, 36-19.

MATRIMONIOS

NINGUNO

DEFUNCIONES

Día 4.- **Lorenzo Torres Llites.** a) Nonga. 83 años. C/. Blanaquers 9.

Día 13.- **Pedro Negre Guiscafré.** a) Poletí. Gran Via, 45.

Día 19.- **Gabriel Garau Flaquer.** a) Papió. 81 años. San Marcos, 20. Colonia S. Pedro.

Día 20.- **María Garau Masanet.** a) Malindra o d'Es Pont. 88 años. Abrevadero, 28.

Día 20.- **Josefa Fito Cantó.** a) Fito. 65 años. C/. de s'Hort.

Día 27.- **Juan Piris Torrens.** a) d'Es Monestir Vell. 73 años. C/. Luna, 6.

Día 28.- **Catalina Gili Negre.** a) Peu. 79 años. C/. Llebeig, 20.